

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

(Τα στοιχεία με τα οποία ο/η μαθητής/-τρια θα συνθέσει την απάντησή του/της είναι διάσπαρτα σε όλο το κείμενο, κυρίως στις παραγράφους 2 και 4).

Σύμφωνα με το Κείμενο 1, η φιλία στην ψηφιακή εποχή έχει εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο σε σχέση με το παρελθόν:

- Είναι σχέση ανάμεσα σε «κατασκευασμένα» πρόσωπα.
- Είναι εύθραυστη, καθώς εξαρτάται από σκόπιμες ή μη ψηφιακές ανταποκρίσεις των «φίλων».
- Περιλαμβάνει τη σύνδεση πολυάριθμων προσώπων που δεν γνωρίζονται ούτε σχετίζονται άμεσα • είναι περισσότερο γνωριμία παρά σταθερή σχέση βαθιάς επικοινωνίας.

(Από τις υπόλοιπες παραγράφους, θα μπορούσαν να προστεθούν, όσα εννοούνται εμμέσως πλην σαφώς, όπως:

- Η απουσία κοινών ενδιαφερόντων και εμπειριών.
- Η έλλειψη ψυχικής σύνδεσης που βασίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό, την πίστη και τη δοτικότητα, και η οποία δοκιμάζεται μέσα στις περιπέτειες της ζωής.
- Η προσωρινότητα της σχέσης.)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Κοινά σημεία και για τις δύο αναφορές, με τις οποίες ο αρθρογράφος προβαίνει σε «επίκληση στην αυθεντία»:

- Ο αρθρογράφος παραθέτει τις απόψεις διεθνούς φήμης συγγραφέων (ο πρώτος του μοντερνισμού, της κλασικής γραμματείας ο δεύτερος), οι οποίες προσδίδουν κύρος στις απόψεις περί φιλίας που έχει πρόθεση ο ίδιος να προβάλει για να υποστηρίξει την επιχειρηματολογία του.
- Οι αναφορές αυτές εντάσσουν την έννοια της φιλίας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο στοχασμού, μέσα στο οποίο ο αναγνώστης αποκτά την αίσθηση της διαχρονικότητας του προβληματισμού και

αντιλαμβάνεται την ευρύτητα των ενδιαφερόντων, των αναφορών και των γνώσεων του αρθρογράφου.

Ειδικότερα:

- Η αναφορά στην άποψη του Proust στην αρχή του άρθρου:
  - ✓ Εισάγει το θέμα της εξ αποστάσεως διατήρησης των φιλικών σχέσεων μέσω της γραπτής επικοινωνίας.
  - ✓ Δίνει τη λαβή για να εκφράσει έμμεσα ο αρθρογράφος εξ αρχής και αντιθετικά την άποψή του για τη σύγχρονη ψηφιακή επικοινωνία των «φίλων».
- Η αναφορά στη διάκριση του Αριστοτέλη:
  - ✓ Ενημερώνει και προσανατολίζει τον αναγνώστη στις επιμέρους μορφές που λαμβάνει η φιλία διαχρονικά και κατά τη διάρκεια της ανθρώπινης ζωής.
  - ✓ Λειτουργεί ως τριπλό σημείο αναφοράς, ώστε ο αναγνώστης να κατανοήσει συγκριτικά τα ελλείμματα της ψηφιακής φιλίας, τα οποία παρουσιάζονται στη συνέχεια.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. Οι επαναλήψεις προσδίδουν έμφαση στην έννοια της «δοκιμασίας», που προβάλλεται ως εξέχουσα παράμετρος της φιλίας, οδηγώντας έτσι τον αναγνώστη να εστιάσει την προσοχή του σε αυτή. Με αυτό τον τρόπο, ο αρθρογράφος «επιστρέφει» στην τελευταία μορφή της αριστοτελικής φιλίας για να τονίσει την ενέργεια, τον κόπο και την αντοχή που απαιτεί η φιλία, ώστε να πραγματωθεί ως σχέση δυναμική από πρόσωπα που αγωνίζονται για τη διατήρησή της, ενώ ταυτόχρονα ανακαλύπτουν τον εαυτό τους και αποκαλύπτονται το ένα στο άλλο.

β. από μια σταθερή δοκιμασία: Σε αυτή την περίοδο, η φράση παραπέμπει σε μία κατάσταση διαρκούς επανεξέτασης της ποιότητας της σχέσης. Ενδεικτικές συνώνυμες φράσεις: (από μια σταθερή) διαδικασία εκτίμησης/αποτίμησης, αξιολόγησης.

όλων των δοκιμασιών: Στην περίοδο αυτή, η λέξη «δοκιμασία» συναιρεί σημασίες λέξεων που έχουν προηγηθεί (κυρίως: «σιωπή», «διαφωνία», «δικδίκηση»). Ενδεικτικές συνώνυμες λέξεις: (όλων των) δυσκολιών, ταλαιπωριών, εμποδίων, προκλήσεων.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

(Στο πρώτο ερώτημα, ο μαθητής καλείται να συνθέσει σε ενιαίο κείμενο τα απαιτούμενα στοιχεία που θα εντοπίσει σε όλη την έκταση του κειμένου, αλλά και να στηρίξει τα επιμέρους συμπεράσματά του με τις κατάλληλες ενδείξεις.)

Το ποιητικό υποκείμενο επιχειρεί μία δυσσίωση πρόβλεψη του μελλοντικού του θανάτου, εκθέτοντας έμμεσα την απελπισία του από τον ευρύτερο και κυρίως τον στενότερο κοινωνικό του κύκλο. Στις δύο πρώτες στροφές η απόλυτη μοναξιά και αποξένωση από τα πάντα, το αίσθημα ασφυξίας στον προσωπικό μοναχικό του χώρο λόγω της ολοκληρωτικής απουσίας άλλων - ακόμα και στην στιγμή του επικείμενου θανάτου - προετοιμάζουν το έδαφος για όσα οδυνηρότερα ακολουθούν και αφορούν τα οικεία του πρόσωπα.

Ειδικότερα:

- Στις στροφές 3 και 4 οι χαμηλές προσδοκίες από το φιλικό του περίγυρο, με τον οποίο ούτως ή άλλως νιώθει να συνδέεται με χαλαρή και επιφανειακή σχέση («πότε-πότε»), και η σαρκαστική του ματιά στην αδιάφορη, υποκριτική και απάνθρωπη στάση τους, αναδεικνύει την απαισιοδοξία και την απόγνωση του (βλ. το σχόλιο «έτσι απλά», τον υποθετικό διάλογο μεταξύ τους, το χρονικό προσδιορισμό «μια στιγμή», το ειρωνικό «περίλυπα», και βέβαια το «θ' αρχινίσουνε πάλι»).
- Στην στροφή 5 αναδύεται ένα αίσθημα ματαιώσης από τον επαγγελματικό περίγυρο («στα ψιλά») αλλά και απουσίας διάθεσης να συνεχίσει την ενασχόλησή του με την ποίηση, η οποία ωστόσο του έχει ήδη αποδώσει τους πρώτους καρπούς (βλ. το αυτο-σαρκαστικό σχόλιο «πολλά υποσχομένην»).
- Στην στροφή 6, η αναφορά στα μόνα πρόσωπα που αναμένει να τον τιμήσουν («οι γέροι γονιοί μου») υποδηλώνει ευγνωμοσύνη αλλά και συμπόνια, οι οποίες αντισταθμίζονται από την ειρωνική οπτική του για τη ματαιότητα της τελετής («περίσιους παπάδες»), στην οποία μάλιστα για τυπικούς λόγους θα κληθούν και οι ανεπιθύμητοι εχθροί του.
- Στην στροφή 6, το αίσθημα του κενού κορυφώνεται, καθώς επέρχεται το τελικό χτύπημα από την αναμενόμενη συμπεριφορά μιας παλαιάς αγαπημένης, στην οποία δεν θα φτάσει εγκαίρως - και ίσως ποτέ - η είδηση του θανάτου του. Είναι απύσχα από το δράμα του («κάμαρη ξένη») θυματοποιώντας τον εαυτό της, και όταν κάποτε θα θελήσει να ανακτήσει επαφή μαζί του, ο ποιητής ειρωνικά προβλέπει ότι θα είναι μόνο για να κατηγορήσει, να διεκδικήσει και να βρῖσει («θαρρώντας ... βρῖσει.»).

Στο δεύτερο ερώτημα, ζητείται από το μαθητή να ανταποκριθεί προσωπικά, αιτιολογώντας την όποια στάση του. Ο μαθητής έχει τη δυνατότητα α. να θεωρήσει δικαιολογημένες τις συναισθηματικές αντιδράσεις του ποιητή κατανοώντας τα αδιέξοδα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει, β. να θεωρήσει υπερβολική την απαισιοδοξία του, δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα σε στοιχεία που το ποιητικό υποκείμενο υποβαθμίζει (λ.χ., Παρίσι, ποιητική συλλογή, γονείς, φίλοι) και προτείνοντας μία πιο αισιόδοξη και μαχητική στάση ζωής, ή γ. να τηρήσει μία ενδιάμεση στάση.